„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, ת.ד. 7. 03-232262/3/4 • 136 • מען מברקים: „עולמפרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תכנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צמד מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זברוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בני אביגדור • תפוצה „גד" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קו אדום

המגמה המסתמנת אצל השילטונות בשטחים המוחזקים — לחבל בעבודתם של העיתונאים המסקרים את הנעשה ב־שטחים — מצאה את ביטויה בשבוע ש־עבר בפעם נוספת. זה קרה ביום שבסאם אל־שכעה חזר מירדן.

עד מה שאירע מספר יוסי חיימן:

כשהגעתי למחסום שהוצב על הדרך בין קלקיליה לשכם, כבר המתינה שם מונית ובה עיתונאי־חוץ. עד מהרה הגיעו מכוניות של עיתונאים נוספים. לחיילים במחסום היתה תשובה אחת להפצרותיהם הרבות של העיתונאים השונים לאפשר להם לעבור: „אף אחד לא עובר בלי אישור בכתב מהמושל! זאת ההוראה שקיבלנו."

איש מהעיתונאים לא ידע על איזה אישור מדובר. הידיעה על שובו של אל־שכעה פורסמה רק יום קודם לכן. אף אחד מהעיתונאים לא קיבל הודעה מוקדמת, כי עליו להצטייד באישור כלשהו כדי להיכנס לשכם. אך החיילים נשארו בשלהם.

לבסוף פקעה סבלנותי. פניתי לאחור ונסעתי לכיוון טולכרם. עיתונאים אחרים נשארו עומדים נבוכים ליד המחסום. קיוויתי כי על הדרך מטולכרם לשכם לא הוצב מחסום, כך שאוכל להיכנס משם לעיר. אך התבדיתי. ליד המחסום שהוצב שם חזרו על אותו פיזמון. חזרתי לטול־כרם ונכנסתי לבניין המימשל שם.

מושל נפת טולכרם, סגן־אלוף שלום מוצאפי, קיבל אותי בפליאה. „מה פית־אום?! לא צריך שום אישור כדי להגיע לשכם!" אמר לי. „אתה יכול לנסוע לשלום. יתנו לך לעבור."

נסעתי. במחסום חייכו אלי החיילים ו־איפשרו לי לעבור. אחר־כך הסתבר לי כי בערך באותו הזמן איפשרו גם לעי־תונאים במחסום השני לעבור.

עד כאן סיפורו של היימן.

ברור כי ההוראה שלא לתת לעיתונ־ים לעבור ללא אישור בכתב נועדה למנוע מהם להגיע לשכם, לפחות לא בעוד מועד. אילו היה מדובר באישור בילבד, ניתן היה למסור אותו במערכת־הקשר. הדגש היה על אישור ב כ ת ב.

ואשר לסגן־אלוף מוצאפי, היתה לו ודאי סיבה טובה להכחיש.

הפרשה כולה הסתיימה בסופו של דבר בטוב. אולם את הרושם שנוצר, לפחות אצל עיתונאי־החוץ, קשה יהיה לתקן. הדבר יתבטא בוודאי גם בדיווחיהם.

סופה של פרשה

לפני שבועיים חרץ בית־המישפט ה־מחוזי בבאר־שבע את הדין בפרשה, שהיא חוליה אחת בשרשרת פרשות־השחיתות של ראשי התעשייה האווירית לשעבר. יוסף בן־יוסף, בנו של מי שהיה המישנה למנכ"ל התעשייה האווירית, אשר בן־יוסף, הורשע בהונאת בנק טפחות ובהוצ־את הלוואה במירמה. חרף ההרשעה, הוא ממשיך לעבוד במיפעל ועניינו לא הובא, ככתוב בתקנות החברה, לפני הוועדה ה־פריטטית הדנה בגורלם של עובדים ש־

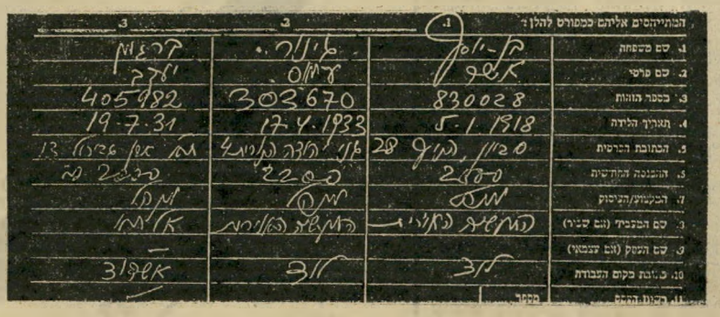

המיסמך של טפחות
אירומים והדלפה לעיתון צהריים

אחד מהעיתונאים לא קיבל הודעה מוק־דמת, כי עליו להצטייד באישור כלשהו כדי להיכנס לשכם. אך החיילים נשארו בשלהם.

לבסוף פקעה סבלנותי. פניתי לאחור ונסעתי לכיוון טולכרם. עיתונאים אחרים נשארו עומדים נבוכים ליד המחסום. קי־וויתי כי על הדרך מטולכרם לשכם לא הוצב מחסום, כך שאוכל להיכנס משם לעיר. אך התבדיתי. ליד המחסום שהוצב שם חזרו על אותו פיזמון. חזרתי לטול־כרם ונכנסתי לבניין המימשל שם.

מושל נפת טולכרם, סגן־אלוף שלום מוצאפי, קיבל אותי בפליאה. „מה פית־אום?! לא צריך שום אישור כדי להגיע לשכם?!" אמר לי. „אתה יכול לנסוע לשלום. יתנו לך לעבור."

נסעתי. במחסום חייכו אלי החיילים ו־איפשרו לי לעבור. אחר־כך הסתבר לי כי בערך באותו הזמן איפשרו גם לעי־תונאים במחסום השני לעבור.

עד כאן סיפורו של היימן.

ברור כי ההוראה שלא לתת לעיתונ־ים לעבור ללא אישור בכתב נועדה למנוע מהם להגיע לשכם, לפחות לא בעוד מועד. אילו היה מדובר באישור בילבד, ניתן

● **אשר בן־יוסף**, המישנה למנכ"ל של התעשיה האווירית דאז ונציגו של שר־הביטחון דאז שימעון פרס במיפעל, הואשם בגניבות של חומרי־עבודה ובניצול עובדים וחלקי מטוסים מהתעשיה האווי־רית לצרכי הווילה הפרטית שלו בסבינן.

עתה ממתין בן־יוסף למישפט, לאחר שהוגש נגדו כתב־אישום לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב בגין האשמות אלה. הוא עובד כיום אצל שאול אייזנברג ב־עסקי־מטוסים, ובנו, יוסף בן־יוסף, ממשיך לייצג את התעשיה האווירית הן כלפי אייזנברג והן כלפי אביו.

● **פלטיאל מקלף**, מנכ"ל מיפעל הבת של התעשיה האווירית באשדוד, אלתא, הואשם בכתבות בשחיתות אישית — בגניבות של חומרי־עבודה ובניצול עוב־די המיפעל חינם אין כסף. הוא הואשם גם בהסדרת ההלוואה הבלתי־חוקית מטעם אלתא ליוסף בן־יוסף. מקלף סיים את תפ־קידו כיועץ התעשיה האווירית בארצות־הברית, ולמעשה הורחק מתפקידו בגלל מימצאי מבקר־המדינה.

● **יעקב ברגמן**, ראש כוח־האדם ב־אלתא והאיש החזק בה, הואשם בכתבה שהוכתרה „ידיות הזהב", בגניבת חומ־רים וציוד של אלתא ובציפוי ידיות ה־ווילה שלו באשדוד בזהב שנגנב מן ה־מיפעל. ברגמן הואשם כאחראי לאישור הכוזב של ההלוואה לבן־יוסף. בית־המיש־פט קבע בפסק־דינו, כי הוא שיקר והעלים מיסמכים, אך הוא זוכה כיוון שלא הוא, אלא המנכ"ל מקלף אישר את ההלוואה לבן־יוסף. על מקלף אמר השופט באותו פסק־דין: „אינו ראוי לכהן בכל תפקיד

אשר בן־יוסף
ניצול עובדים לצורכי הווילה

ציבורי שהוא, לרבות חברה ציבורית ה־נמצאת בשליטת המדינה או הממשלה."

כיום פעיל ברגמן בעסקים פרטיים בניו־יורק.

שלוש קומות חדשות

עם מתן פסק־הדין בעניין יוסף בן יוסף נותר רק מישפטו של אשר בן־יוסף כדי לסגור את מעגל פירסומי העולם הזה.

בהתאם לפסק־הדין היה יוסף בן־יוסף עובד התעשיה האווירית בשנת 1971 והוא עובד בה עד היום. בשעתו הוחלט להע־ביר את מיפעלי חברת אלתא מלוד ל־אשדוד, ולצורך זה הוקמה קרן מיוחדת ל־הלוואות לעובדי אלתא שיעברו לאשדוד. הקרן הוקמה בבנק טפחות והופעלה מסניף הבנק באשדוד. ההלוואות מקרן זו ניתנו בתנאים יותר נוחים מתנאי ההלוואות ה־רגילות לרכישת דירות שנתן בנק טפחות. הן ניתנו ל־15 שנה, ללא הצמדה, בריבית של 6% עד 12% לשנה, לפי קביעת הנה־לת אלתא. החברה שילמה לטפחות את הפרשי הריבית שבין הריבית הנמוכה, שבה ניתנו ההלוואות, לעלות הכסף לטפחות. כלומר, אלתא סיבסדה את הריבית. הזו־כים בהלוואות מקרן זו, אומר פסק־הדין, קיבלו טובת־הנאה ברורה, שכן קיבלו תנ־אים טובים בהרבה מהתנאים המקובלים.

תנאי נוסף למתן ההלוואה היה, שאלתא תכתוב מיכתב לטפחות ובו תודיע כי ה־חברה אישרה הלוואה מסויימת לאותו עו־בד, כולל גובה הסכום והריבית עליו. כש־בידו מיכתב זה פנה העובד לבנק, חתם על הסכם־הלוואה וקיבלה. ב־5 באוקטובר 1971 כתבה אלתא מיכתב־הפניה כזה ל־בנק, ובו הודיעה, כי אישרה לנאשם, ש־הוא „עובד מיפעליבו", הלוואה לרכישת דירה בסך 20 אלף לירות וברבית של 8% לשנה. הנאשם פנה לסניף הבנק וחתם על הסכם שבו נאמר, כי הוא עובד אלתא באשדוד, פרט שלא היה נכון מעולם.

הנאשם היה צריך למשכן דירה להבט־חת ההלוואה. באותו הזמן היה לאביו, אשר בן־יוסף, מיגרש בגבעתיים ועליו בית בן קומה אחת. אשר בן־יוסף התקשר לקבלן בשם יעקב מסיקה, שקנה את ה־מיגרש ואת הבית שעליו והתחייב להקים תחתיו בית בן שלוש קומות, לתת למוכר סכום מסויים במזומן וכן דירה וחנות ב־בית העתיד להיבנות. אשר בן־יוסף הורה למסיקה לרשום את הדירה על שם בנו, וכך הראה הנאשם לטפחות כי יש לו די־רה ואף שיעבדה לטובת הבנק.

ידיד מישפחה ותיק

בית־המישפט קבע חד־משמעית, ש־אין לו ספק בכך שהנאשם רימה, בהציגו עצמו כעובד אלתא. הנאשם בא לבנק יחד עם יעקב ברגמן ועמו חתם על ההסכם שבו נכתבו פרטים כוזבים. מכאן שהנאשם טען טענת־מירמה בפני עובדי הבנק, ב־הציגו עצמו כעובד אלתא. מן המירמה הפיק הנאשם טובת הנאה, שכן קיבל 20 אלף לירות בתנאים טובים יותר מאלה שהיו מקובלים אז במשק.

אמר השופט: „מה היה עניינה של אלתא לעזור לנאשם? התשובה מצויה ב־עדות הנאשם, שמר ברגמן, מנהל כוח־אדם באלתא, היה ידיד־מישפחה ותיק של הנאשם ומישפחתו, והיה גם קשר הדוק בין אבי הנאשם, שהיה מישנה למנכ"ל ה־תעשיה האווירית, לבין ברגמן, שהיה מנהל כוח־אדם באלתא, שהיתה חברה־בת של התעשיה האווירית."

בפסק־הדין ניתח השופט את טענת ה־נאשם, שאין להרשיע את מקבל ההלוואה בקבלת דבר במירמה, שכן המרומה לא הפסיד דבר. הוא קבע, כי החוק אוסר „קבלת דבר במירמה", כשהדגש הוא על ה־מקבל ולא על הנותן. העבירה אינה קשו־רה לשאלה אם המרומה הרוויח או הפסיד. השופט הסתמך על שורה של פסקי־דין ב־בית־המישפט העליון וקבע כי „לא חשוב אם נגרם נזק ממון למרומה, או אם המרו־מה התכוון לגרום לנזק ממון. מספיק ש־המירמה גרמה לכך שהמרומה החליט ב־עניין מסויים לפי שיקולים הנובעים מ־המירמה ולא לפי שיקולים אמיתיים, ו־ההחלטה גרמה לכך שמבצע המירמה יקבל משהו מהמרומה."

מוסיף יגאל לביב:

לפרשה עצמה יש ספיח שעדיין לא פור־סם. כאשר נודעו לי פרטי המירמה, ב־פברואר 1976, ביקרתי באשדוד לצורכי חקירה. בין היתר נכנסתי לסניף בנק טפ־חות באשדוד והצלחתי לעיין בתיק ה־הלוואה של יוסף בן־יוסף. העתקתי את הפרטים הדרושים לצורכי הוכחת המיר־מה. פרשה זו היתה ידועה גם לחוקרי מישטרת ישראל, שגילו אותה תוך כדי חקירת השחיתות של ראשי התעשיה ה־אווירית.

כאשר התקשרו לסניף בנק טפחות ב־אשדוד, יום אחרי ביקורי, נודע להם ש־הייתי במקום ועיינתי בתיק. השוטרים, שרצו כנראה למנוע פירסום הפרשה ב־טרם ישימו יד על כל המיסמכים, איימו עלי שאם לא אעכב את הפירסום עד ל־השלמת החקירה, יאשימו אותי בהתחזות ובעוד סעיפים נוראים, מפני שעיינתי ב־תיק ההלוואה בבנק.
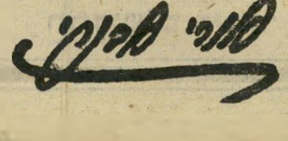
כיוון שהיה זה היום השני בשבוע, 24 שעות לפני הופעת העולם הזה בקיוסקים, הסכמתי לדחות את הפירסום בשבוע. אולם איומי המישטרה הודלפו לכתב־המישטרה של מעריב באותה עת, יהושע כהנא. הוא והכתב הכלכלי של הצהרון, רזי גוטרמן, פנו אלי וביקשו לדעת מה רוצה המישטרה. נמנעתי מלומר להם דבר אך הם השיגו את שלהם מפי חוקרי המישטרה והפרשה פורס־מה למחרת, ביום השלישי (ה־10 בפברואר) במעריב.